

Draženka JALŠIĆ ERNEČIĆ

Muzej grada Koprivnice

ENERIKA BIJAČ – IZMEĐU DVIJE RIJEKE

“Slikarstvo se ne može naučiti, može se samo pronaći.”

Pablo Picasso

Pripovijest o vječitom putniku razapetom između dviju rijeka, Neretve i Drave, u neprekidnom traganju za duboko skrivenim vezama, zvukovima i bojama koje tek na duhovnoj razini stvaraju jedan novi krajolik, priča je o dva zavičaja i jednom izmišljenom, o slikarstvu Enerike Bijač. Duboko plavetnilo i zelene obale, rogozi, lopoči, lokvanji i riječne trave, čitav jedan mali eko-sustav, predmet su promatranja sa svrhom, ali i pjesničke, lirske kontemplacije i maštanja u kojem i pjesnikinja i slikarica tragaju za bliskim tonovima, mirisima, okusima i zvukovima svojih dviju rijeka. Mostovima svile poput povezanih svilenih marama između dviju obala Enerika Bijač korača već tri desetljeća i pritom ostaje vjerna vlastitoj dvojnosti. Sretna, jer umjesto jednog ima dva, jednako draga zavičaja.

Izložbom “Radovi 1980. – 2010.” Enerika Bijač predstavlja se kao pripadnik odjeka slikarstva intimizma u hrvatskom slikarstvu, preciznije, u slikarstvu mediteranskog kruga (Antun Bauer, 1999.). Odabirom radova kojim su obuhvaćena puna tri desetljeća likovnog stvaranja i vidljivog umjetničkog razvoja, u Galeriji Koprivnica nastojali smo predstaviti radove iz pojedinih ciklusa i interpretirati vrijednosti slikarstva koje je nastojalo reafirmirati tradicionalnu i vrlo rijetko korištenu tehniku slikanja na kineskoj svili. Nije na odmet podsjetiti kako je jedna od najznačajnijih hrvatskih akvarelistica 20. stoljeća Slava Raškaj istu tehniku akvarela na svili koristila slikajući svoje lopoče, ali i oslikavajući svilene lepeze i upotrebne damske predmete. Upravo na tragu emocijama nabijenog slikarstva slavne umjetnice tišine, svjesno ili nesvjesno, Enerika Bijač svojem je slikarstvu osigurala predznak intimnog.

Enerika Bijač ubraja se u one svestrane renesansne osobnosti koje se poigravaju ljepotom misli mijenjajući medij izražavanja, između riječi i boje, književnosti i slikarstva. Pritom je u slikarstvu možemo ubrojiti u one autodidakte koji inzistiraju na estetici univerzalne ljepote, te nastoje njegovati tradicionalne likovne vrijednosti. Uživljavanje u motive cvjetnih buketa i košara ispunjenih opojnim mirisima kadulje, smilja i lavande, smokava i narova razbacanih po stolu, krajolike djetinjstva, krajolike mašte i krajolike stvarnosti, Eneriku Bijač odaje kao

autoricu koja u izvedbi uživa čitavim svojim bićem, utapajući vlastite osjećaje u procesu i ritualu slikanja, u dodiru sa putenom svilenom površinom tkanine i mokrim dodirima akvarela. Dijalozi s bojama zavičaja, traženje jednoga u drugome, i obrnuto, monolozi i unutarnji razgovori o rijekama i obalama, traženje temeljnog smisla ljubavi prema krajoliku porijekla i krajoliku življenja, temeljna su preokupacija Enerike Bijač. Usprkos stanovitj dvojnosti, motivom najčešće prevladavaju krajolici djetinjstva sa Delte Neretve slikani prema sjećanjima u Koprivnici, poput refleksije povratka korijenima roditelja. U slučaju Enerike Bijač radi se o povratku prirodi, nedirnutoj i čistoj rijeci i močvari, plavetnilu vode i neba, odsjajima zelenog, zlatnog i purpura, boje sljezovih cvjetova i ljubičastih sjena lavande na obroncima Pelješa. Bez obzira da li se radilo o krajoliku, cvijeću, predmetima, snoviđenjima i vizijama vjere, slikarstvo Enerike Bijač izraslo je iz njezine osobne prošlosti, prvih doticaja s kulturom mediteranskog kruga, iskustava, stanja duha i nemira ptice selice koja svijet doživljava na razini duhovne i fizičke spoznaje, neprekidno putujući fizički i u mislima između Koprivnice i Opuzena, u prostore i vremena sretnih trenutaka. Prošlo, proživljeno i doživljeno kategorije su kojima autorica, kako u pjesmama, tako i u slikama, traga za putovima između Podravine i Dalmacije, Drave i Neretve, preklapajući slojeve sjećanja poput svilenih koprena.

Poetska kategorija u slikarstvu Enerike Bijač zapravo je opće stanje duha, vraćanje u poznata područja, ali isto tako i mogući bijeg od beskraja i tuge. Tek na izgled smirena kontemplacija i moć koncentracije vlastitog duha, u kojem predmeti i prostori poprimaju izgled koji im određuje duša, predstavljaju doživljaj motiva koji je na površini svile preoblikovan unutarnjim emocijama, ljubavima i vizijama, baš poput pjesme ili stiha.

Slike prikupljene predstavljene u Galeriji Koprivnica, izložene sudu likovne publike i struke, zapravo su izdvojene iz nevidljivih intimnih krugova koje je Enerika Bijač obilježila u domovima i srcima svojih prijatelja u Koprivnici, Zagrebu, Varaždinu, Opuzenu, Metkoviću, Dubrovniku ... stavljajući svoje svilene intimne zapise na zidove njihovih domova. Pritom nas, uvijek iznova, nastoji podsjetiti kako na kraju ostaju samo ljubav i osjećaji. Upravo izložba u Galeriji Koprivnica koncentrat je osjećaja taloženih puna tri desetljeća, razotkrivena intimna ispovijed o podvojenosti zavičaja, prijateljstava i priča o dva doma za koje kuca jedno veliko srce.

* U organizaciji Društva hrvatskih književnika Podravsko-prigorskog ogranka održana je u Galeriji Koprivnici tribina „Književno zrcalo“ 9. listopada 2010. godine, a na kojoj je obilježena 70. obljetnica života i 30. obljetnica umjetničkog rada književnice i slikarice Enerike Bijač. Otvorena je retrospektivna izložba slika „Između dvije rijeke“ i predstavljena zbirka pjesama „Riječ do riječi“ te predstavljena pjesničko-grafička mapa Enerike Bijač i Uga Maffija „Obala – La sponda“. Uz ovdje prisutne autore, na tribini su sudjelovali i prof. dr. Julijana Matanović, književna kritičarka i prevoditeljica i Vlasta Knezović, dramska umjetnica. Voditelj tribine bio je Darko Pernjak, tajnik Ogranka.